

Poučni in zabavni del.

Ob osmih zvečer!

I.

Drzni vrabci podili so se pred več leti v neki spomladi popoldne poleg mene, ko sem kot mlad, lep neoženjen in še ne pravilno zaljubljen sodni adjunkt koketno od svojega samskega stanovanja stopal proti uradni hiši pravice.

Bil sem v istini lep mož in zavedal sem se tudi zanesljivo te bogate prirodne mi daritve. Visok, črn, bledih lic in lepih fino in drzno zafrknjenih brk! Skratka lep mož in telesno zdrav.

Vrabci poznali so moje dobro srce. Ni čuda!

Neka mala blondinka mi je v šoli mej svojimi nič manj od nje lepimi in dobrotnimi prijateljicami nabrala in nanosila toliko svetlih desetih, da sem si nakupil po zimi skoro preveč živila za siromašne, sestradane vrabce.

No hvaležnost je izredna. Škodi nikomur!

Prišedši v pisarno, sedem, da napišem konečno sodbo o neki pravdi zaradi očetovstva.

Z drugimi poštnimi pošiljatkami prinese mi sluga tudi privatni list. Pri uradnem delu odložim tudi tega ter se uglobim v pravdo in sodbo.

Tožnik v Ameriki. Ko se slučajno čez več let porvrne domov, pozdravi ga ženica s kopico otrok, katerim on večinoma po njegovem brezdvomnem prepričanju ni pravi — oče. Konec: Tožba in sodba!

Odložim koncept in odprem privatni list.

„Velebenjeni gospod adjunkt! Iz včerajšnjega najinega pogovora na vrtu pri Streharju, kateri pogovor me je zelo osrečil, povabim Vas nocoj točno ob 8. uri zvečer v naše stanovanje. Sama bodem. Stric je odpoval, da nakupi sedaj v spomladi potrebnega deteljnega in krompirjevega semena. Pričakujem Vas z isto strastjo, s katero ste mi sinoči na vrtu pri Streharju našepetali toliko preprijetnih tajnih drobnosti in reciva bedarij. Osrečite me z Vašim ljubkim posetom. Vrtna vrata ostanejo odprta, pes „Giga“ v varnem hlevu, sicer vse v redu. Vaša Vida“!

O Vida, Vida! Moj Bog!

Umeje se ob sebi, da mi po prečitaniu tega ljubeznjivega lista do sedaj skoraj mi neznana telesna gorkota lije po lici, in da se mi brez pravičnega in dokazanega vzroka prične prav lahkotno tresti list v roki, kakor slabotnemu pohlepnemu starcu.

Zamislim se. Vidka sama. — Vem!

Naslonila se bode lahko na mehki temni kanape v divnem salonu in poleg nje sedel bodem na jako nizkem stolčku sam ter govoričil in kramljal ž njo o vseh toaletnih in drugih tajnostih koncertov „Glasbene Matice“ in o damah, katere po ložah in sedežih obiskujejo zadnje slovenske opere in drame v slovenskem gledališču.

Sedim in stojim sam v gledališču v prvih vrstah, ter kot lep mož s svojim kukalom gledam po vsem lepem. In kar je lepo v slovenskem gledališču, ve tudi to. Mene pa ne pripravijo te prijetne razmere ne v zadrego, ne v kake pikantne neprevidnosti.

O Vida, Vida! Vidim te na mehkem kanapeji leno sloneti in poleg teh tajnih najinih pogovorov in kakor ti blagoizvoliš ljubeznivo imenovati bedarij — pripetiti se zna, da ti poljubim belo roko nad bistrim komolikem. Poznam to lepo roko. Sitna lepa priroda ti jo je podarila in tega se ti zavedaš in tudi znaš za to daritev. In o priliki poljuba drsne lahko moj pogled v Tvoje črne oči, na pol odprte, polno sreče za oba. Pride čut, ko se v prsih potaplja slabotno in krepostno srce v neko negotovo morje polno sreče in tudi krepostni čolnič ne dobi vselej potapljenca.

Vstopivši sodni pristav Božič, kolega moj, spravi me v nemalo zadrego v tem premišljevanju, ko me opozori, da moram zvečer v klub, sicer zapadem določeni globi na korist mestnim sirotam.

Obljubim mu takoj točni prihod.

Ko odide pogledam hitro na uro.

Četrta popoldne stoprav in do osmih še samo — štiri ure!

Pravdo in sodbo odložim in poloti se me nekak nemir.

Vidka je tudi dovtipnih besedij. Svoje oko upre v tvoje, da se niti ne upaš pogledati kam drugam in kadar čuješ nje najslabši dovtip. Zdi se ti, da je izvrsten in nje oko lovi ti tako tvoj pogled, da nehote gledaš v nje oko — dolgo, dolgo!

Nje oko ti svedoči: Zmagalo sem!

Tako sedim sam v pisarni ter se lovim v tem deloma nepotrebnem premišljevanju.

Zapustim urad ter krenem v drevored, kjer na samotnem prostoru sedem na klop. Večerni vetrič popihlja nad menoj po starih ljubljanskih kostanjih in mi ljubeznivo natrosi na cilinder nekoliko pomladanskih kapljic.

Zopetno se me poloti nekaka utrujenost, kakor bi hipoma zgubljal življenje, moč in odločnost. Dozdeva se mi, da bi lahko vsak v tem hipu z menoj storil, kar hoče.

Vis a vis od mene v bližnjem mestnem gozdiču oglasi se nenadoma poredni škorec, katerega rede na mestne stroške. Obrne se proti meni ter kriči zaporedoma in z neko parlamentarno spretnostjo: „Koketa, koketa“!

„Da bi te zlomek vzela“! — mislim si.

Hipoma ga hočem nocoj ovaditi Vidi; a spomnil sem takoj § 145. še ne izvršenega kazenskega zakona in moje preblago srce utripnilo je pomirljivo ter me resno in moralno posvarilo: — „Ne bodi denuncijant“!

Ljubi skorček, obrača se vedno v me in ko prestande njegov klic, pogleduje me svarilno, vzdiguje svoj kljunček in mi konečno nekako s ponosom obrne svoje na mestne stroške dobro porejeno repato telesce.

Vstanem in odidem na to s pomladanskimi kapljicami potresenim cilindrom.

Negotovost vodi me v bližnjo pivnico, v katerej še nikdar nisem bil.

Brhka točarica pozdravi me kakor starega znanca, naslanja se mi konečno na ramo, sede poleg mene in mi pripoveduje . . .

„Moj Bog, da bi le bilo pivo sveže!“

Plačam in odidem.

Ves ta čas sem skoro pozabil na list, Vido, prido in osmo uro. Kar čujem, da v bližnjem zvoniku bje ura! Vstrepetal sem. Nisem hotel šteti; a štel sem vender. Štela je moja strast; ne jaz! Jaz niti hotel nisem, niti smel nisem šteti in štel sem vender in preslišal nisem niti jednega udarca!

Sedem in tri četrt!

V tem hipu blizu osodnega stanovanjšča pozdravi me moj kolega Božič v popolnoma novi spomladanski obleki, steguje mi že od daleč prijateljsko roko in mi pripoveduje, da so pri najvišjem sodišču v neki zamotani pravdi, katero sem vodil jaz in napisal sodbo, obveljali vsi moji zakonito stvarni nagibi in dostavlja, da drugačne sodbe ni bilo pričakovati, ter me uljudno naprosi, ali sme sodbo prijaviti v strokovnem listu.

Molčal sem in se zamislil v vso znano mi pravdno strast, katera je vodila prepirajoči se stranki, v vso silo, s katero utemeljuje stranka svoje pravo ali navidezno pravo pravico in vsako svojo recimo povest, v ves napor, uničiti deloma vsled malenkostnih osebnih ozirov nasprotnika ne glede na stroške. Ves trud stranki poravnati, bil je — zaman. Ti ali jaz! To bila ima je beseda in konec!

Kolega mi reče:

„Pomisli prijatelj!“

Sedaj udari v zvoniku — osma ura!

Jaz zrem v zrak in dejem mirno:

„Da, da!“

V tem hipu vidim Vido! Poznam jo in tudi — ne! Pogledam prcti sosedni hiši, v kateri stanuje Vida, in v katero sem hitel tolikrat, da jo občudujem v krogu njenih domačinov.

Moj prijatelj Božič gleda me mirno v oči, ter se nekako neprikrito čudi, da — molčim.

Na to reče:

„Kakor vidim, zamislil si se! Težki nalog dokončal si. Čestitam ti! Ta pravda in nagibi sodbini!“

„Zdravo prijatelj kolega!“ poslovim se.

Hitim po trgu. Noge postanejo mi okorne. Po nepotrebnosti kupim si rokavice. Povsodi Vida! — Hipoma vidim, kakor bi izgubila Vida vso lepoto in zdi se mi, da tudi sam nisem več tisti lepi mož, kakor me pozna svet.

Pridem na zrak; hočem se že vrniti! — Prepozno! Pomladni gorki mrak pada na mesto in čez pol ure dospem utrujen v klub kolegov, kateri mi s hrupom in govori čestitajo glede imenovane sodbe.

Čez več mesecev sedim zopet v uradu in sluga mi običajno prinese poštno novosti.

Odprem in čitam tožbo lepe znane mi Vide zoper meni popolnoma neznanega gospoda zaradi — očetovstva.

O Vida, Vida!

Molčal sem to tudi sebi.

Sladkovič.

Nepričakovani.

Črtica iz kmetskega življenja.

(Piše A. Prop—.)

Tilnova Rezika v resnici ni bila lepa. Vender trditev hudobnih jezikov, da je Rezika naravnost grda, se mi zdi nekoliko pretirana. Slučaj, da je bila na jedni nogi — kakor ljudje pri nas navadno pravijo — kruljava, in bil in ni mogel biti merodajen v tem, da bi odločeval o lepoti in nelepoti. To mojo trditev potrjuje tudi dejstvo, da je bilo pod farnim zvonom vse mnogo deklet, katere so bile mnogo bolj nelepe nego Tilnova Rezika, katerim pa vender nikdo ni rekel, da so grde. Nu, pa naj so dejali hudobni jeziki, kar so hoteli, dejstvo je, da Tilnova Rezika ni bila grda, pa tudi — kar je res, je res in to se mora priznati — lepa ne. Da si pa to svojo slabost — če to sploh smemo tako imenovati — nekoliko pokrije, je bila zato jako pobožna. Pobožna pa je bila Tilnova Rezika, kajti ni minulo nobenega tedna, v katerem ne bi Rezika šla k spovedi in prejela sv. obhajilo. In tega je bila vajena iz nečne mladosti, ko je še oče Tiln skrbel, da se Rezika ni razvadila. Oče Tiln je znal v resnici krščansko vzgajati otroke svoje. Že zgodaj v jutro morali so vstajati, iti najprvo k službi božji in še le potem na polje — na delo. In Rezika držala se je vedno tega „zlatega“ — kakor ga je imenoval oče Tiln — reda. Vsako jutro je šla k službi božji in še po končanem opravilu je dolgo molila in sedela v čerkvi.

Otrcci očeta Tilna in Tilnove matere šteli so tri glave. Prva dva — paglavca — kakor se je večkrat poljubilo reči očetu Tilnu — delala sta na polju, kajti bila sta za tako delo sposobna in dovolj razvita. Reziko pa, ki je bila bolj šibke narave in zatorej za težko delo na polju nezmožna, dal jo je oče Tiln že v njenem 17 letu v bližnje mesto se šivanja učiti. To je trpelo nekoliko let. Prišla je zopet domov v rojstno vas, se nastanila v očetovi hiši in tiho šivala. Dela je imela mnogo Tilnova Rezika, kajti ljudje in posebno farani so bili mnenja, da obleko, katero je izgotovila Rezika na ženskem telesu jako lepo in čedno stoji.

Sicer bi Tilnova družina nikdar ne trpela vsled tega, če bi Rezika prav nič ne delala, kajti Tilnovi so bili najbogatejši v vasi. Toda oče Tiln, ki je nosil tudi čast župana na svojih plečih, je trdil v jedno mer, da „mora vsakdo delati“ in pri tem vedno trkal ob svoj žep, kjer so žvenketali srebrnjaki, katere je „baje“ tudi pridelal.

Bilo je vroče poletno vreme, neki popoldan ob času prve košnje. Tilnovi so bili vsi z doma in celo